

Benschop, 16 februari 2026

Onderwerp: zienswijze Ontwerp-Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) en
omgevingsverordening

Geachte college,

We hebben kennisgenomen van het ontwerp-UPLG, en maken graag gebruik van de mogelijkheid om een gecombineerde zienswijze in te dienen (UPLG, omgevingsvisie en omgevingsverordening). Hierin willen we enkele zorgpunten benoemen. Het Collectief Lopikerwaard is een vereniging die het agrarisch natuur en landschapsbeheer uitvoert (ANLb) in de Lopikerwaard. Ook voeren wij steeds meer projecten uit op het gebied van water, klimaat en duurzame landbouw. Wij zijn ervoor om de boer te behouden door toekomstbestendige landbouw te ondersteunen en stimuleren! Wij behartigen de belangen van 350 leden.

In het UPLG is het ANLb opgenomen als een van de instrumenten om de doelen uit UPLG te realiseren. Het vrijwillige karakter van het ANLb stimuleert boeren mee te doen en is de motor achter het succes en groei. Het ANLb wordt niet langer een losstaand instrument met eigen doelen, maar wordt onderdeel van een breder geheel waarin natuur, water, klimaat en landbouw samenkomen. De Collectieven zien een vervlechting van de UPLG-doelen en het ANLb ontstaan (zie hierover ook de zienswijze die de gezamenlijke Utrechtse collectieven hebben ingezonden).

De zorg tot verplichting komt mede door herhaaldelijke ervaringen uit het verleden. Dat voorlopers van agrariërs in natuurbeheer achtergesteld worden in vergoedingen. Denk aan het Beloken land, waar door vrijwillige peilverhoging nu geen ANLb pakket hoog waterpeil mogelijk is. Het is immers een verplichting geworden. Met daarbij de vrees dat gebieden waar veel weidevogels zitten als reservaten worden aangewezen waar agrarisch gebruik secundair is. Pijnlijk te constateren is dat natuurgebieden als Willeskop en de gronden rondom Blokland een andere natuurdoelstelling krijgen. In het gebied wordt het ervaren dat de agrariër dit moet repareren. Van een integrale aanpak is hierbij geen sprake.

Wij stellen ook vraagtekens bij de stijging van het polderpeil in de grote peilvlakken die de Utrechtse Waarden kennen. Bij een gemiddeld peil van -40cm, zoals verplicht wordt gesteld in de omgevingsverordening, verdwijnt landbouwgrond. En hiermee de zogenaamde weidevogelparels in het ANLb.

Vanuit het ANLb willen we de koeien eerder het land in om een mozaïek te creëren ten behoeve van weidevogels. Met minder draagkracht (hoger peil) in de polders worden pakketten als voorweide (vroeg naar buiten) niet mogelijk. De draagkracht van de percelen vroeg in het voorjaar komt in het geding. Een ander gevolg van deze vernatting is dat het verbouwen van mais moeilijker maakt. Percelen bouwland hebben een zeer grote aantrekkingskracht voor met name de Kievit. De Kievit is op haar beurt weer waardevolle broedpartner voor belangrijke weidevogels zoals de Grutto en de Tureluur. Wij willen u vragen om een uitzondering op te nemen in het plan voor het niet scheuren van gras bij het aanleggen van braakstroken voor de Kievit.

Het polderlandschap van de Lopikerwaard wordt gekenmerkt door verschillende stroomruggen van oude rivierlopen. Deze zijn duidelijk zichtbaar in het landschap en geven tot op de dag van vandaag op verschillende plekken verschil in maaiveld hoogte. De huidige peilvakken beslaan een veel groter gebied. Wij zijn van mening dat er meer verschillende peilvakken moeten komen om de vernatting nauwkeurig en verantwoord uit te kunnen voeren.

In uw plannen wordt er ook gesproken over het aanleggen van meer waterinfiltratie systemen (hierna WIS te noemen). Als Collectief Lopikerwaard zijn wij bekend met de aanleg en onderhoud van deze systemen. Wij weten uit onze ervaring dat het 'hele grote' projecten zijn. Dit vraagt om een zorgvuldige analyse, voorbereiding en flinke hoeveelheid aan financiële middelen. We merken dat de provincie niet de capaciteit heeft hier een partner in te zijn. Daarnaast brengt de aanleg een flinke kostenpost met zich mee en heeft het impact op het landgebruik. We missen hierin de financiële paragraaf om de boer hierin te ondersteunen. Onze zorg zit daarbuiten in de waterbeschikbaarheid op de langere termijn. Al deze systemen functioneren pas als er continue voldoende zoet water beschikbaar is. Ook in droge periode als de waterstand in de grote rivieren laag is. Gaan jullie het water dan beschikbaar stellen voor CO2 reductie of tegen verzilting?

Samenwerking

Ook veel andere zorgpunten over het UPLG die worden besproken en die we langs zien komen, van landbouworganisaties, overheden e.a., roepen herkenning bij ons op. Denk aan onvoldoende betrokkenheid, niet proportionele onderbouwing, tekortschietende juridische borging, enz.

We roepen u dan ook met klem op om het UPLG in de huidige vorm in te trekken of te pauzeren, zeker de juridisch bindende onderdelen die de landbouw raken, en mee te draaien in de landelijke route. Belangrijk daarbij is dat het draagvlak voor het ANLb niet wordt aangetast en hinderlijke vervlechting met het ANLb wordt voorkomen. En dat er volop ruimte komt, op geheel vrijwillige basis en tegen echt concurrerende vergoedingen, voor lokaal maatwerk om (natuur)doelen te halen. Verder moet de onderbouwing en juridische basis grondig zijn, en de communicatie transparant, met oog voor de sociaaleconomische gevolgen voor agrarische ondernemers.

Collectief Lopikerwaard voelt zich geen mede-eigenaar van het ontwerp-UPLG (in de huidige vorm), maar blijft openstaan voor een constructieve, gebiedsbrede samenwerking in de toekomst. Gebaseerd op wederzijds vertrouwen en bestuurlijke zorgvuldigheid.

Wij gaan graag hierover met u in gesprek,

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur en directeur Collectief Lopikerwaard,

Collectief Lopikerwaard is verantwoordelijk voor de uitvoering van al het agrarisch natuur- en landschapsbeheer van de Utrechtse Waarden tot aan de Vlist.